

Дем'янчук Ю. Експериментальне дослідження впливу мультиплікаційних фільмів на прояви агресивної поведінки у дітей дошкільного віку аспект / Дем'янчук Ю., Стернійчук Ю., Стоцька С. // Психологічні дослідження: наукові праці викладачів та студентів соціально-психологічного факультету. Випуск 12./ За ред. Дем'янчук Ю.Ю., Портницької Н.Ф., Тичини І.М. - Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2020. – С. 12-15.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ НА ПРОЯВИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Дем'янчук Юлія

викладач кафедри соціальної та
практичної психології

**Стернійчук Юлія,
Стоцька Світлана**

студентки 3 курсу соціально-
психологічного факультету

У дошкільному віці особливості взаємодії з навколишнім світом безпосередньо впливають на пізнавальну діяльність і поведінку дитини. Найбільш істотний вплив на дитину має поведінка її найближчого оточення. На думку В. Мухіної, такими «зразками» для наслідування виступають дорослі, а саме їх вчинки і стилі побудови стосунків з іншими [1]. Дитина схильна копіювати поведінкові чи емоційні реакції, переймати манери, запозичувати в них оцінку людей, подій, речей. Однак, із розвитком кіноіндустрії постала проблема впливу і мультимедіа (мультфільмів) на розвиток особистості дитини дошкільного віку.

Перегляд мультфільмів дітьми різного віку, як зазначає О. Петрунко, реалізує низку важливих соціалізуючих функцій: зміцнює базові настанови, які набуті в дитинстві; розширює світогляд, дає «нерафіноване» знання про навколишній світ як цілісне явище; спонукає до рефлексії над прихованою стороною життя, призводить до особистісного зростання та готує дитину до можливих життєвих ситуацій у майбутньому [3]. Це так званий «тренувальний табір» у доступному та зрозумілому для дитини форматі.

Однак, мультфільми мають і зворотню функцію – демонстрація асоціальних сценаріїв поведінки (вulgарність, бійки, насилля і т.д.).
На

12

думку Р. Пацлаф, постійний перегляд мультфільмів формує у дошкільника специфічний тип сприйняття, для якого характерна низька розумова активність [2], що веде до складнощів у диференціюванні бажаних та небажаних зразків поведінки. Основними критеріями негативного впливу є емоційний стан персонажів (роздратованість, злість, вербальна та невербальна агресія і т.п.), наголошення на негативних аспектах реальності (знищення та вбивства), демонстрація соціально-патологічних форм поведінки (бійки, знущання, фізичне насилля і т.п.), експлуатація шоківих і емоційних подробиць (задоволення і захоплення від вдієного). Саме це й підштовхує до підвищення рівня тривожності, виникнення агресії, страхів, притуплення емоційних і моральних якостей особистості у дошкільному віці.

Саме цим обумовлена гостра потреба у експериментальному дослідженні впливів мультиплікаційних фільмів на прояви агресивної поведінки у дітей дошкільного віку.

Дослідження впливу мультиплікаційних фільмів на прояви агресивної поведінки в дошкільному віці проводилося у грудні 2019 року на протязі двох днів. Загальна вибірка склала 15 осіб – старша група дитячого садочку (5-6 років).

Експеримент складався з **чотирьох етапів**.

На **першому етапі**, був здійснений констатувальний вимір рівня агресивності за допомогою методу експертних оцінок. Вихователям пропонувався протокол спостереження з переліком параметрів прояву агресивної поведінки у дітей дошкільного віку.

На **другому етапі** дітям пропонувався перегляд мультфільму з позитивним сюжетом «Фіксики», після чого проводився повторний вимір за допомогою спостереження (за протоколом з виділеними параметрами) рівня агресивності в ході ігрової та навчальної діяльності дітей.

На **третьому етапі** процедура повторювалася, але змінювався сюжет мультфільму на негативний - «Ну, постривай». Після II впливу проводилося заключне спостереження за поведінкою дітей з використанням протокол спостереження з переліком параметрів прояву агресивної поведінки у дітей дошкільного віку.

На **четвертому етапі** було використано метод математичної статистики (критерій G-знаків) для виявлення статистичної значимості результатів на всіх етапах дослідження (див. табл.1).

13

Таблиця 1

Структура планування експериментального дослідження

Залежна змінна	<i>Прояви агресивної поведінки</i>
Незалежна змінна	<i>Мультиплікаційні сюжети для наслідування</i>
Експериментальна гіпотеза	<i>Мультфільми з позитивним сюжетом не провокуватимуть агресивні прояви у поведінці дітей, а мультфільми з негативним сюжетом підвищуватимуть можливість прояву агресивності у поведінці дітей дошкільного віку</i>
Вибір стратегії експерименту, пояснення вибору:	<i>КОНСТАТУЮЧА стратегія констатація зв'язку між переглядом мультиплікаційних фільмів з негативним та позитивним сюжетом та проявом агресивної поведінки.</i>
Вибір плану та способом представлення незалежних змінних, опис незалежних змінних:	<i>ЯКІСНИЙ план експерименту</i> НЗ представлена у номінальній шкалі. Кожен рівень прояву представлений якісною ознакою (мультфільми з негативним та позитивним сюжетом).
Вибір плану за кількістю груп:	<i>ВНУТРІШНЬОГРУПОВИЙ план</i> у експерименті брала участь 1 група – діти старшої групи дитячого садочку у кількості 15 осіб.
Вибір плану з кількістю незалежних змінних та їх варіантів:	<i>План з ОДНІЮ НЕЗАЛЕЖНОЮ змінною</i> Рівні прояву незалежної змінної: - мультфільми з позитивним сюжетом - мультфільми з негативним сюжетом
Вибір плану за особливостями контролю валідності, визначення плану, представлення схеми плану:	<i>КВАЗІЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИЙ план</i> ОХОХО План з попереднім і підсумковим виміром на одній групі, де співставляються результати експериментальної групи до та після впливів
Методи виміру залежної змінної:	метод спостереження з розробленим протоколом

У ході аналізу кількісних результатів дослідження, вдалося визначити, що діти певною мірою наслідують поведінку героїв та відтворюють сюжети мультиплікаційних фільмів в ігровій діяльності. Однак, прояви агресивної поведінки після перегляду обох мультфільмів суттєво не відрізняються.

Вимір до впливу показав, що діти можуть виражати агресію в поведінці і без прикладів наслідування. Вимір після впливу (перегляд мультфільму з позитивним сюжетом «Фіксики») продемонстрував, що кількість проявів агресивної поведінки збільшилася (показник

статистичної значимості результатів до та після I впливу $p \leq 0,01$), така ж тенденція спостерігалася і після II виміру (перегляд мультфільму з негативним сюжетом «Ну, потривай»), але дещо більшою мірою (показник статистичної значимості результатів до та після II впливу $p \leq 0,003$).

Можемо припустити, що така невідповідність очікуваних результатів може бути спричинена різними факторами: особливостями стилю сімейного виховання дитини, емоційним станом під час перебування в садочку, підібраним інструментом впливу (неактуальність мультфільмів або попереднім знайомством з їх сюжетами), особливістю взаємостосунків з іншими дітьми у групі тощо.

Як видно із результатів дослідження дана тема потребує подальшого вивчення. Перспективи роботи полягають у вивченні впливів мультиплікаційних фільмів різного характеру, які можуть зумовлювати прояви агресивної поведінки у дітей дошкільного віку.

Список використаної літератури

1. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество / В. С. Мухина. М.: Академия, 1999. 456 с.
2. Пацлаф Р. Застывший взгляд: Физиологическое воздействие телевидения на развитие детей / Р. Пацлаф. М.: Evidentis, 2003. 224 с.
3. Петрунько О. Агресивне телебачення та його деструктивний потенціал / О.Петрунько // Освіта і управління. 2004. №3-4. С. 55-60.